

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Contritio remissiva peccatorum est dolor animi ac detestario de peccato commisso, cum proposito de cætero non peccandi. Sufficere poterit propositum virtuale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

52. Explicatur aliquis locus D. Augustini Epistolae 106.

Atque hoc tantummodo voluit D. Augustinus Epistolae 106. ubi sic ait: Aliquando (Pelagius) ita paribus momentis potestatem voluntatis aqua lance perpendit, ut aliquantum etiam ad non peccandum valere desinat: quod si ita est, nullus locus adiutorio gratiae reservatur; sine qua nos dicimus ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.

Ubi nota ly Aliquantum, quo volebat Pelagius significare liberum arbitrium sine gratia Dei valere ad implendam totam legem, sive ad numquam peccandum, est non sine difficultate.

53. Quid aliquando docuerit Pelagius.

Colligo hunc sensum ex iis, quae ibidem Augustinus subiungit: Aliquando autem quotidiano gratiae Dei muniri nos confitemur auxilio, quamvis habeamus ad non peccandum forte ac firmum liberum arbitrium quod utique invalidum & infirmum debuit confiteri &c. Et post pauca: Videtur ergo auxilium gratiae tanquam ex abundanti putare concedi, id est, ut etiam si non concedatur, habeamus tamen ad non peccandum forte ac firmum liberum arbitrium. Quod ne existimemur de illo temere suspicari, & fortasse quis dicat sic eum sentire forte ac firmum ad non peccandum liberum arbitrium (quamvis sine Dei gratia id efficere atque adimplere non possit) sicut sanos oculos firmos dicimus ad videndum, quod tamen nullo modo facere possunt, si desit lucis auxilium: alio loco quid diceret, vel quid putaret ostendit, ubi ait: Ideo Dei gratiam hominibus dari, ut quod facere per liberum iubentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam: ubique cum dicit facilius, quia vult intelligi, nisi & gratia si desit, posse per liberum arbitrium vel facilius, vel etiam difficile (omnia) quae divinitus iubentur, impleri?

54. scilicet hominem absque gratia Dei posse omnia mandata implere.

Enimvero Pelagium locutum fuisse de adimplerione non unius tantum praeccepti, sed totius legis Christianae, neminem potest latere, qui vel à limine salutaverit libros D. Augustini adversus Pelagium. Solum appono breviter verba ex eadem Epistola. Caveant, inquit, isti (Pelagiani) ne per sapientiam verbi evacuent crucem Christi, & hoc sit eis offendere in lapidem offensionis. Natura enim humana, etiam si in illa integritate, in qua condita est, permaneret, nullo modo seipsam creatori suo non adjuvante servaret. Cum igitur sine Dei gratia salutem non posset custodire, quam accepit, quomodo sine Dei gratia potest reparare, quam perdidit?

55. Sola voluntas non sufficit ad peccata praeterita.

Ergo manifestissimè loquitur D. Augustinus in illa Epistola de huiusmodi observatione praecceptorum, per quam salus amissa potest reparari; & per consequens per quam potest perveniri ad vitam aeternam, ad quam observationem omnes Catholici admittunt necessariam gratiam per Iesum Christum Dominum nostrum. Nam licet peccata praeterita non expiantur, nec futura vitentur, nisi voluntas adfit. Tamen (inquit S. Augustinus lib. de Nat. & grat. c. 18.) ut fiat, voluntas sola non sufficit; ideo pro

haec nec superflua, nec impediens Domino immolatur oratio. Nam quid iustius, quam orare ut facias, quod in potestate habebas? Et praefertim quod sic in potestate habebas, ut nullo ulteriori adjuvamento indigeas?

Hinc & in Psalmis (verba sunt S. Augustini lib. 2. de peccat. merit. & remiss. c. 6.) cum quidam dixisset Deo Tu praecipisti mandata tua custodiri nimis: continuo non de se praesumpsit, sed optavit ut faceret. Utinam, inquit, dirigantur viae meae ad custodiendas justificationes tuas, tunc non confundar, dum inspicio in omnia mandata tua. Quis autem optat quod in potestate sic habet, ut ad faciendum (id est ad inspicendum in omnia mandata divina) nullo indigeat adjuvamento?

De cetero (quidquid sit de Penitentia naturali, id est, quae solis viribus naturae corruptae elici potest) fateor cum Sancto & eximio Doctore Ecclesiae D. Augustino Epistolae 106. Secundum gratiam & misericordiam Dei veniam penitentibus dari, non secundum merita (condigna) eorum, quandoquidem etiam ipsam Penitentiam (fructuosam) donum Dei dixit Apostolus, ubi ait de quibusdam (2. ad Tim. 2. v. 25. & 26.) Ne quando Deus det illis Penitentiam ad cognoscendam veritatem, & respiciant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

De hac Penitentia instituitur praesens Sectio, & quaeritur qualis sit. Pro responsione servient sequentes Conclusiones.

CONCLUSIO II.

Contritio remissiva peccatorum est dolor animi ac detestatio de peccato commisso, cum proposito de cetero non peccandi. Sufficere poterit propositum virtuale.

PRima pars est fidei, definita à Concilio Trident. sess. 14. c. 4. quod sic incipit: Contritio, quae primum locum inter dictos sententis actus habet, animi dolor ac detestatio est de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Est autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; & in homine post baptismum lapsa ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divina misericordiae, & voto praestandi reliqua, coniunctus sit, quae ad rite suscipiendum hoc Sacramentum (loquitur de Sacramento Penitentiae) requiruntur.

De necessitate Contritionis agam Sectione quartà: nunc quantum ad ejus essentiam, dicitur I. Animi dolor ac detestatio de peccato commisso; detestatio quidem formaliter, dolor autem

ira expiatio & fuit mandata. s. Aug.

s. Aug. Psal. 117. c. 4. s. 6. c.

Secundum gratiam remissiva datur Penitentibus, non secundum merita.

s. Aug. 2. Timotheo 2. v. 25. & 26.

Probat et pars Concilii Tridentini.

Contritio est detestatio formaliter, dolor autem est...

Secl. 2. De Contritione charitate perfecta Concl. 2. 71

autem casualiter : quoniam secundum Scotum, ut vidimus Sectione precedenti, dolor sine tristitia est passio quaedam consequens ex detestatione seu displicentia, quae est actus voluntatis.

Nota quod Concilium cap. 1. ejusdem sess. vocat Penitentiam, detestationem cum peccati odio & pio animi dolore : Fuit, inquit, Penitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent quovis tempore ad gratiam & iustitiam assequendam necessaria ut perseverantate abiectione & emendata, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur.

Ubi animi dolor exprimitur in obliquo, similiter peccati odium, hoc tamquam causa aut quasi causa detestationis, illud verò tamquam effectus aut quasi effectus. Nisi quis malit dicere, odium, dolorem, & detestationem, Concilium pro eodem actu usurpasse, diversis nominibus eandem rem exprimendo.

Hinc cap. 4. Contritionem, quam in principio descripsit dolorem & detestationem, in progressu appellavit simpliciter odium, dicens : Declarat igitur Sancta Synodus hanc Contritionem, non solum cessationem à peccato, & vitam novam propositum & inchoationem, sed veteris etiam odium continere iuxta illud (Ezech. 18. v. 31.) Proiicit à vobis omnes pravitationes vestras, in quibus pravistis estis, & facite vobis cor novum & spiritum novum.

Rursumquæ odio conjungens detestationem, continet atroxit : Et certè qui illos Sanctorum clamores consideraverit. Tibi soli peccavi & malum coram te feci. Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum : Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ & alios huius generis, facile intelliget eos ex vehementi quodam antea vitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse.

Et iterum detestationis ac doloris meminit can. 5. sequentis tenoris : Si quis dixerit eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, saditatem, emissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem &c. anathema sit. Ac si diceret : Discussio, collectio & detestatio peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, cum proposito melioris vitæ, est verus & utilis dolor.

Ut ut sit de hac re, constat solum intentum Tridentini fuisse, definire contra hæreticos nostræ temporis, ad veram Penitentiam non sufficere nudum propositum melioris vitæ, sive cessationem à peccato, ut patet ex verbis Concilii jam allegatis. An autem præter detestationem peccatorum, necessarius foret dolor aliquis intellectivus, aut sensitivus (sive eum di-

xeris actum, sive passionem) existimo planè Patres Conculit ad hoc non reflexisse.

Andiamus Vegam de Justific. lib. 13. c. 25. Si qui, inquit, sunt qui nolent quidem patrasse, quæ admiserunt peccata, neque tamen dolent dolore sensitivo, aut etiam intellectivo de ipsis, ea detestatio peccatorum, absque ulla tristitia & dolore, ad justificationem sufficeret, idque constanter Scotus, Almaynus & alii tradidit, & valde est hoc misericordiae divinæ consentaneum. Nam & apud homines hoc nonnumquam satis est ad redeundum in gratiam cum illis.

Nec verti in dubium potest, quin jam isti peccatores relipiscant à suis peccatis, & verè eos illorum poeniteat. Et quatenus dolor seu tristitia de peccatis propriè pro passionibus accipiuntur, quæ sequuntur ex affectibus eorum, qui nullatenus vellent acquivisse peccatis, adhibere possumus fidem nonnullis peccatoribus, asserentibus se non posse dolere de peccatis suis. Potest enim hoc usu-venire in dolore sensitivo, ex quo sequuntur lacrymæ, propter duram complexionem, vel propter nimium alioquin dolorem intensivum. Et non est mirandum, si alia magis sensibilia majorem causent dolorem, & in plures nos resolvant lacrymas. Et secundum Doctorem Subtilem possibile etiam hoc est de dolore intellectivo, qui tristitia est; quia neque necessariò sequitur, secundum ipsum, tristitia ex fuga, odio, seu nolitione peccati, licet ut plurimum conjuncta ipsi sit. Unde est illud vulgatum Augustini lib. de Peccat. Sicut Penitentia comes est dolor, ita lacryma testes sunt doloris.

Quòd si ut asolent aliqui peccatores dicere, de hoc dolent, quòd non dolent, tali dolore sensitivo vel intellectivo, modò simpliciter dicant se nolle peccasse, admitti debent ad Penitentiam, Si tamen dicerent se non habere affectum, quo nolint consensisse peccatis, quæ admiserunt, quia non possunt talem affectum habere, & eum affectum more communi dolorem vocent, communibus & proteritis rationibus ex malis, quæ sunt in peccatis, paulatim trahendi sunt ut nolint ea admisisse. Fieri quippe nequit, ut dolent, quòd non dolent de peccatis suis, si dolor accipiatur, ut plerumque fit, pro affectu quo quis vult non peccasse. Nam is affectus semper subest potestati ejus, qui verè vult eum habere. Quia verò magis ille pendet ex Dei gratia & benignitate, quam ex nostra libertate, imprimis orandus est Deus, ut eum dignetur impartiri : Quis enim (ut verissimè dicit Bernardus de tripl. miser.) scindet duritiam istam, nisi qui in passione sua peccatis excidit ? Quis dabit cor poenitens, nisi à quo est omne datum optimum ? Huculque Vega.

Et verò cum pro se citet Doctorem Subtilem, liber ejus verba subscribere. Igitur Scotus 4. dist. 4. dist. 14. q. 2. n. 17. in fine sic inquit ;

Vega docet sufficere detestationem at que tristitia

67. quia talis detestatio est vera relipiscencia à peccatis

8. Aug.

62. Debet admitti ad Penitentiam, qui dicit se nolle peccasse, & dicit se dolere, quòd non possit dolere.

D. Bernardus

63. Quandoquæ ex charitate statim

ineff. detestatio peccati, & sequitur tristitia maxima tristitia; Scotus.

inquit: Quandoque ex charitate sive ex contemplatione Dei statim inest quasi quedam detestatio peccati, & sequitur tristitia maxima, nullo adhuc posito actu iustitiae respectu illius tristitia: quandoque autem primo inest actus iustitiae (vindicativae) & intentus in se: & tamen causa proxima, scilicet intellectus in considerando, & voluntas in detestando, non efficaciter moventur ex illo imperio iustitiae, foris quia carent habitibus, qui essent principia perfectionis in actibus suis.

quandoque non sequitur tristitia in voluntate.

Prosequitur n. 18. Et licet ista moveantur quandoque (scilicet intellectus in considerando, & voluntas in detestando) non tamen sequitur tristitia: quod, etsi posset esse propter multas causas, propter hoc est quandoque, quia sicut intellectus conformatur parti sensitivae in nobis; ita & appetitus intellectivus appetitui sensitivo quantum ad facilius condelectari & tristari. Cuius ergo appetitus sensitivus non est natus tristari vel dolere, eius voluntas non facilius tristatur.

ed quod appetitus sensitivus non est natus tristari.

64. Aliquis potest habere maximum actum vindicandi peccatum cum nullo vel modico effectu tristitia.

Ex quo infert Doctor: Quod aliquis habet maximum actum Poenitentiae primo modo (id est, maximum actum vindicandi peccatum à se commissum) & tamen nullum effectum (tristitia) vel modicum; & aliqui sine omni actu Poenitentiae primo modo, habent maximum effectum eiusdem rationis cum illo, qui natus est esse effectus Poenitentiae. Et quod ille effectus sit maior vel minor, bene est aliqua excellentia in ordine ad deletionem peccati. Sed simpliciter maior est excellentia actus ad actum, ad quos actus sequitur hinc inde tristitia, quia plus delectat meritorie peccatum actus causativus tristitia, quam ipsa tristitia.

Plus delectat peccatum actus causativus tristitia, quam ipsa tristitia.

Ergo secundum Scotum detestatio peccati, utpote causativa tristitia, meritorie potest delectare peccatum, est per accidens nulla tristitia vel modica sequatur. Neque enim verisimile est Deum, qui est Pater misericordiarum, & qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat, requisivisse ad conversionem & vitam, id, quod non est in libera potestate peccatoris, veluti hic dolor seu tristitia consequens actum detestationis.

65. Probat necesse detestationis ex ratione naturali.

Ceterum ipsam detestationem esse necessariam, ratio naturalis haud obscure dicit, quando nemo induit novum hominem, & mutat statum suum, nisi exuat veterem per displicentiam aliquam, & nisi aliquo modo prior status ipsi displiceat, aliàs enim nulla subest causa mutandi; imò vix possibile est mutare: nam natura & nostra, & nostrorum affectuum est, ut tamdiu nobis hæreant, quæ semel placuerunt, quamdiu nullo ab eis odio vel displicentiâ dimovemur; & si quæ semel approbaverimus, ea tamdiu censetur probare, & firma ac rata esse velle, quamdiu non ea meliùs cogitantes reprobamus aut retractamus. Ita Vega supra c. 17.

Quod non sic intelligas velim, quasi homo necessarid actualiter semper sibi complacet in peccatis præteritis; sic enim continuò actuali-

ter peccaret, quamdiu non dicit actum detestationis seu Poenitentiae; quod constat esse falsum; sed quod occurrente tentatione & occasione moraliter nequeat resistere, adeo ut quasi necessitetur ad iterum peccandum, si antea illud peccatum nullo modo ipsi displicerit.

Siquidem teste D. Augustino Enar. in Epist. ad Galat. Quod amplius nos delectat, secundum hoc videretur necesse est; ut v. g. occurrit forma speciosa femina, & movet ad deletionem fornicationis: sed si plus delectat pulchritudo illa intima, & sincera species castitatis, per gratiam, quæ est in fide Christi, secundum hanc virum, & secundum hanc operatur.

Putas autem quòd hominem peccatorem plus delectabit pulchritudo castitatis, si nullo modo displiceat fornicatio præterita? Non dubium quin amplius delectabit fornicatio, propter corruptionem & privitatem naturæ corruptæ, quæ semper magis inclinatur in malum, quàm in bonum, in plus Dei testimonio Gen. 8. v. 21. Sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.

Nec obstat, quòd Metaneca græcè, latine Poenitentia, significet mentis mutationem teste Tertulliano lib. 2. in Mar. c. 24. in fine ubi ait: In græco sono Poenitentia nomen non ex delicti confessione, sed ex animi demutatione compositum est; non obstat, inquam; nam, præterquam quòd idem Auctor de carne Christi c. 8. dicat: Omnis Poenitentia confessio est delicti, nequit reverà esse mutatio mentis integræ & perfectæ, ubi non ea displicent, quæ prius placuerunt. Numquid mens furis perfectè mutatur, dum proponit amplius non furari, si adhuc gaudeat se aliena rapuisse?

Non satis est, inquit Vega supra, ad veram mutationem priorum affectuum, longè alios in futurum habere. Nam vera mutatio transitus est (sicut Philosophi dicunt) ab uno in alterum contrarium. Nulla verò contrarietas est inter complacentiam antea acti alicujus peccati, & propositum non illud committendi in futurum. Nam contraria sibi invicem repugnant, & se mutuo expellunt. Hæc autem passim stant simul.

Confirmatur ex humanis: ut enim quis reconcilietur inimico, haud satis est, quòd dicat se amplius non illaturum injuriam, sed oportet, quòd ostendat displicentiam injuriæ illatæ, & pro ea satisfaciat. Quæ igitur fronte, inquit Vega supra, Dei gratiam quis ambiat, quo pudore in illius gratiam reverti postulet, si non ante omnia acerbum & amarum ei sit ipsum reliquisse, in ipsum peccasse, ipsique perdidit & ingratum exitisse?

Eandem veritatem probat ibidem Vega multis testimoniis Scripturæ, sed illa tamquam omnino obvia & omnibus manifesta lubens prætereo; sufficiant, quæ supra à Tridentino assignantur.

66. Quod amplius nos delectat, secundum hoc videretur necesse est.

67. Objectio.

Tertullianus.

Solutio.

Tertullianus.

Non sufficit ad mutationem priorum affectuum, alios in futurum habere.

68. Ut quis reconcilietur inimico, non sufficit, quòd dicat se amplius non illaturum injuriam.

Quæritur

64. Queris testimonia Doctorum Ecclesie? Lege prædictum Auctorem, & dicit tibi: Cyprianus lapsos quosdam, qui fidem redintegratam & reversionem ad Deum, satis sibi esse ad indulgentiam credebant, hunc in modum alloquitur: Agite Penitentiam plenam dolens ac lamentantis animi, probate mentem; neque vos quorundam moveat aut erret improvidus aut stupor vanus, qui cum remittitur in tam grandi crimine, percussus sunt animi cecitate, ut neque intelligant delicta, neque plangant. Hec Cyprianus Serm. 5. de Lapsis.

65. Non commemoro Ambrosios, Augustinos, Hieronymos, Gregorios, Anselmos, Bernardos, quoniam omnes in hoc unum conspirant, non sufficere peccatori continentiam à peccatis, nisi etiam adsit Penitentia; non sufficere mores in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi & de his, quæ facti sunt, satisfaciatur Domino per Penitentiam dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis.

66. Atque hæc satis de prima parte Conclusionis, quæ ab omnibus Catholicis admittitur, frustra reclamantibus hæreticis; & dicentibus: Opima Penitentia nova vita; nam hoc proverbium non negat ad Penitentiam requiritam esse detestationem malè antea vitæ; sed declarat tum demùm esse veram detestationem & Penitentiam, quæ de peccatam prius factis dolemus, cum eoulque pertingit, ut nova sit deinceps vita, neque illis fordidemur vitæ, quibus nos obnoxios fuisse mereamus; juxta illud D. Gregorii 3. part. Past. cap. 31. Quisquis peccata plangit, neque tamen deserit, cor quidem conterit, sed humiliate contemnit. Qui verò peccata iam deserit, neque tamen plangit, iam quidem humiliter, sed tamen corde conterere recusat. Jam autem dictum est per Psalmistam Plalm. 50. v. 19. Cor contritum & humiliatum Deum non despicies.

67. Et sanè quamdiu animus per displicentiam non divellit à priori mala vita, sed ei adheret per complacentiam, nondum ex toto nova vita est, quamvis alia sint jam opera & studia; sed partim nova erit, partim vetus. Nunc ergo dicit Dominus, Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu. Joël. 2. v. 12.

68. Unde eleganter Gregorius suprà: Admonendi sunt, qui admissa deserunt, neque tamen plangunt, ne iam relaxatas estimet culpas, quas est agendo non multiplicat, nullis tamen fletibus mundant. Neque enim scriptor si à scriptio- ne cessaverit, quia alia non addidit, etiam illa, que scripsit, deletur: & simili modo nec qui contumelias irrogat, si solummodo tacuerit, satisfecit; cum profecto necesse sit, ut verba præmissa superbia, verbis subiunctæ humilitatis impugnet.

nec debitor absolutus est, quia alia non multiplicat, nisi & illa, que ligaverat, solvat. Ita & cum Deo delinquimus; nequaquam satisfacimus, si ab iniquitate cessamus, nisi voluntates quoque, quas dileximus, è contrario appositus insequamur.

Et consimiliter, neutiquam satisfacimus, si voluntates, quas dileximus, appositis lamentis insequamur, nisi ab iniquitate cessamus per propositum emendationis, quod etiam hæretici admittunt necessarium. Admonendi sunt, inquit Gregorius suprà, qui admissa plangunt, nec tamen deserunt, ut considerare solliciti fiant, quia flendo inaniter mudent, qui vivendo se nequiter inquinant; cum idcirco se lacrymis lavent, ut mundi ad sordes redeant.

An autem sufficiat propositum virtuale inclusum in ipsa detestatione, an autem requiratur formale, distinctum ab actu detestationis; disputant Doctores Catholici. Sententia affirmans necessitatem propositi formalis, fundatur Primò in Scriptura Sacra Apocal. 2. v. 5. Age Penitentiam, & prima opera fac. Ezech. 18. v. 31. Proicite à vobis omnes præviationes vestras, in quibus prævicati estis, & facite vobis cor novum & spiritum novum. Ubi pari passu requiritur detestatio & propositum; sed requiritur formalis detestatio: ergo etiam formale propositum.

Secundum fundamentum sumitur ex Concilio Tridentino in principio Conclusionis citato, & aliis locis, puta sess. 6. cap. 6. ibi: Ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam Penitentiam, quam ante baptismum agi oportet: doneque dum proponunt suscipere baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata.

Et cap. 14. ibi: Unde docendum est Christiani hominis Penitentiam post lapsum multo aliam esse à baptismali; eaq; contineri non modo cessationem à peccatis & eorum detestationem, aut cor contritum & humiliatum &c. In quibus locis eodem modo loquitur Concilium de peccati detestatione; & proposito emendationis.

Consonat Concilium Florentinum in Decreto Eugenii 8. Quartum Sacramentum est Penitentia, cuius quasi materia sunt actus Penitentis, qui in tres distinguuntur; quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero.

Citantur etiam pro hac sententia multi Patres, & antiqui ferè omnes Scholastici, ut videre est apud Suarium disput. 4. sect. 3. nu. 1. & 2. Scotus 4. distinct. 17. qu. unicâ nu. 22. sic ait: Continet etiam (loquitur de præcepto Confessionis) qualiter (debet confiteri)

72. Non sufficit plangere peccata præterita, sed in super re-quitur propositum emendationis. s. Gregor.

An requiritur propositum formale?

Sententia affirmans fundatur in Scriptura Apoc. 2 & Ezech. 18.

73. Secundum fundamentum sumitur ex Concilio Tridentino.

& Florent.

74. Tertium fundamentum est auctoritas SS. PP. & doctorum quorundam Scholasticorum, Suarez, Scotus.

K

iteri)

fiteri) quia cum displicentia peccati commissi, & cum proposito abstinendi à peccato. Item 4. distinct. 14. qu. 4. num. 9. Concedo ergo quod ante perceptionem dignam Pœnitentia, oportet suscitari, vel simpliciter, & tunc per Pœnitentia Sacramentum non deletur peccatum, sed gratia, que insuit, augetur; vel suscitari secundum quid, scilicet ut habeat aliqualem displicentiam de peccatis & propositum cavendi de cetero &c.

Adde quod habet 4. distinct. 15. qu. 1. nu. 14. Vel si omnino nullam Pœnitentiam velit recipere à sacerdote impositam, dicit tamen se habere displicentiam de peccato commisso, & firmum propositum non recidivandi, absolvendus est. Vides quomodo ubique Doctor distinguit expressè inter dolorem, & propositum non peccandi? Quos circa Hiquæus 4. distinct. 17. qu. unicâ in suo Comment. nu. 67. tenet hanc opinionem, tamquam magis conformem, ut ait, veritati, & simpliciter juxta mentem Scoti.

Eligunt.

75. Quatum fundamentum defumprum ex ratione.

Suarez.

Sanè veritas hujus rei, tamquam ejus, quæ dependet ex ordinatione & voluntate divina, præcipuè debet nobis constare ex divina revelatione, quæ auctoritate proponitur. Possumus tamen, inquit Suarius supra nu. 1. rationem & congruentiam hujus ordinationis adferre; scilicet, quia dispositio ad gratiam debet esse per conversionem perfectam voluntatis: non convertitur autem perfectè per solum recessum à malo, quod facit per detestationem, nisi etiam convertatur ad bonum, quod facit per propositum; quia cum illi sint tamquam duo termini à quo, & ad quem, non minus requiritur ad perfectam conversionem, formalis accessus ad bonum per propositum, quam recessus à malo per detestationem. Unde Augustinus de vera & falsa Pœnitentia cap. 17. Convertitur, qui iam solus & omnino veritatur.

Auctor de vera & falsa Pœnit.

Et confirmatur; nam quod Deus maximè intendit in justificatione peccatoris, est rectitudo vitæ futuræ: ergo non minus postulavit formale propositum illius, quam detestationem vitæ præteritæ. Hæc ille.

Interim multi & graves DD. adherent contrariæ sententiæ.

Interim n. 2. fatetur multos & graves Doctores adherere contrariæ sententiæ (quæ est nostra Conclusio) dicentes, sufficere ad Contritionem virtuale propositum, quod in efficaciæ & perfectæ detestatione includi putant. Ex omnibus unum produco, qui interfuit Concilio Trid. scilicet Andream Vegam Ordinis Seraphici Theologum profundissimum; hic lib. 13. de Justific. cap. 21. brevibus & claris verbis sic explicat hanc sententiam, & nostram Conclusionem.

76. Perfecta Pœnitentia semper con-

Primò quidem illud non inviti fatemur perfectam Pœnitentiam de admisis peccatis, semper conjunctum habere actum vel virtute

propositum mutandi vitam. Stare non potest, ut alicui duplicent præterita delicta, quia offensæ sunt Dei, si propositum sit offendendi Deum graviter, aut continuandi offensam alicui ipsius lethalem. Ut nullus perfectè respicit ab erratis præteritis, aut vult mutare vitam priorem, quin habeat aliquam illius displicentiam: ita nemo perfectam habet prioris vitæ displicentiam, quin eam actu vel virtute mutare intendat. Mutuò se actu vel virtute comitantur hi affectus. Et qui sic affectus est, ut verè doleat de patris offensis, numquam, eo perseverante dolore, novas admittet; imo eas pro viribus evitabit, & declinare asseret se cupere, si de ea re interrogetur. Quod satis est, ut dicatur habere propositum virtuale emendandi vitam. Et qui verè in futurum eas cavere proponit, numquam, eo stante proposito, in præteritis sibi acquiescet aut placebit, sed potius, si quis eum percontetur, doleat se dicet de illis admisis.

Et quoniam vix aliquis commouitur à peccatis verè respicit, nisi & detestetur illa, & ea proponat impostum vitare, admonendi essent omnes peccatores cum excitantur ad Pœnitentiam, ut non solum priora peccata detestentur, & ab eorum & quorumvis aliorum continuatione, & repetitione se contineant, sed & omnia proponant deinceps pro sua virili cavere. Hucusque Vega.

Et post pauca addit: Cum hi tamen omnibus stat, separari posse ab invicem hos affectus. Et stare potest detestatio præteritæ vitæ sine proposito novam vitam iustitiam, & propositum novæ vitæ sine detestatione prioris. Unde & Patres tamquam duo distincta posuere cessationem à peccatis, & eorum detestationem. Et experientia constat, nos sic aliquando meminisse præteritorum, ut nihil proorsus de futuris cogitemus: & contra, sic futura prospicere, ut præteritorum nulla mentem subeat recordatio. Et hoc ipsum in affectum multò magis potest contingere. Et si contingat, siue non, de hoc uno modo disputamus, an detestatio admissorum delictorum sufficere possit ad veniam, sine proposito formali numquam amplius peccandi, sicut ex consensu omnium Catholicorum in proximo capitulo ostendimus non sufficere hoc propositum sine detestatione præteritorum.

Et quidem (prosequitur idem Auctor) quamquam commemoratam viam ut communem, ita etiam tutissimam, & populis semper inculcandam, arbitror: tamen dum aliud mecum reputo divitiarum divinæ in nos misericordiarum, dubitare non possum, quin etiam aliquan-

quoniam habet actum vel virtute propositum mutandi vitam.

Quis habet propositum virtuale emendandi vitam?

Admonendi sunt Peccatores nitescentes de proposito emendationis.

77. Possunt aboleri separari detestatio præteritæ vitæ, & propositum novæ vitæ.

80. præterita delicta sequebantur.

78. Ad solam peccati admisionem non sufficit contritione aliquando justificatur peccatores. Vega.

Secl. 2. De Contritione charitate perfecta Concl. 2. 75

aliquando ad solam peccati admissi compunctionem justificentur peccatores. Hac ille.

Probat autem hanc piam opinionem exemplo Davidis, qui mox justificatus est, ut ex corde dixit 2. Reg. c. 12. v. 13. Peccavi Domino. Statim enim audivit: Dominus quoque transiit peccatum tuum. Ubi nulla fit mentio propositi emendationis. Et alia plura exempla similia reperies in Scriptura sacra, quæ ibidem adducit Vega in confirmationem suam & nostræ opinionis.

Quod si nunquam, inquit ille, Deus ad quantumcumque compunctionem peccatoris peccata dimitit, nisi actu adit propositum impofterum cavendi peccata, meminisset Scriptura & hujus quoque propositi in illis, quos dicit per suam Pœnitentiam justificatos. Cur enim potius detestationis, quam propositi cessandi à peccatis recordata esset, si utrumque ex æquo requiritur, & neutrum sine altero sufficit? Ita interrogat Vega.

Et quamquam aliquibus locis, ut vidimus in prima parte Conclusionis, meminerit novæ vitæ, nunquam tamen illi soli ascribit remissionem peccatorum, uti bene doctori seu detestationi.

Similiter & SS. Patres; est aliquando recorderent propositi emendationis, sæpè tamen soli detestationi tribuunt justificationem, nunquam soli proposito. Sanctus Augustinus Serm. 7. de temp. sic inquit: Quando sic penites, ut tibi amarum sapiat in animo, quod ante dulce fuit in vita, & quod te prius oblectabat in corpore, ipsum te cruciat in mente, iam tunc bene ingemis ad Deum, & dicit: Tibi soli peccavi.

Et Divus Ambrosius in cap. 23. Lucæ ait: Flevit amarissime Petrus, ut lacrymis suum posset lavare delictum. Et tu si veniam vis mereri, dilue culpam lacrymis tuam, eodem momento eodem tempore respicit te Christus.

Hercule apud homines humanos & benignos sola fervens displicentia, seu vehemens paratæ offensæ penitudo, nonnumquam impetrat illius veniam. Quomodo igitur non multo magis similis admissi delicti Pœnitentia apud Deum sufficiat, qui supra quàm dici potest, propensus est ad misericordiam?

Hinc postquam Deus Ezech. 18. v. 21. dixisset: Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam; vitæ vivet & non morietur: ne quispiam putaret ipsum tam rigidum esse exactorem, ut nollit dimittere peccatum, nisi ad sit formale propositum custodiendi mandata, & satisfaciendi, v. 30. Subject: Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.

Ideo autem adjecta sunt priori loco illa verba: Et custodierit omnia præcepta mea &c. ut intelligas præter Pœnitentiam de admissis, id est, compunctionem, aversionem, displicentiam, odium, detestationem, abominationem, & retractionem vitæ prioris (his enim nominibus & similibus partim à Scriptura, partim ab antiquis & scholasticis Doctoribus vocatur Pœnitentia) necessarium esse non adjicere nova alia peccata, sive custodire omnia præcepta Dei; necessarium, inquam, ad vitam æternam consequendam, de qua ibi loquitur Scriptura.

Nam si peccator, vel tempore, quo agit Pœnitentiam à prioribus peccatis, vel postea prætergressus fuerit mandata, nequaquam vitæ æternæ vivet, sed morte sempiternæ morietur, juxta illud Christi apud Matthæum 19. v. 17. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.

Nos verò contendimus, ita posse nonnumquam sufficere ad primam gratiam, sive ad remissionem peccatorum, dolorem de peccatis, sine proposito formali vitandi impofterum peccata; ut tamen talem & tantum eum dolorem debere esse dicamus, ut virtualiter sit tale propositum. Quod quidem tunc dumtaxat continget, quando cum eo non stabit complacentia in aliquo peccato futurum, sed adeo prorsus affectum nostrum à peccatis averterit, ut si vel meminerimus, vel rogati fuerimus de hoc, omnino diceremus, nos cupere omnia peccata lethalia sollicitè in futurum vitare.

Certè nemo dubitat, Pœnitentiam posse remittere peccata presentia, quamvis alia sint subsæcutura; immo tamen moraliter quis esset certus de peccatis futuris, dummodo quantum in se est cum divina gratia velit ea fugere.

Quando ergo SS. Patres sæpius hominibus inculcant non esse utilem Pœnitentiam, quæ subsequenter peccatis maculatur, intelligendi omnino sunt de utilitate ad fructum vitæ æternæ cum effectu consequendum; aut certè peccata subsequenter frequenter signum esse, Pœnitentiam præcedentem non fuisse talem ac tantam, ut contineret virtualiter propositum vitandi impofterum peccata, adeoque fuisse insufficientem ad remissionem peccatorum.

Igitur Scripturam Sacram, Sanctos Patres, Concilia Oecumenica, ac denique Doctorem Subtilem commodè intelligimus de his, quæ communiter accidunt vero penitenti, & de quibus peccator admonendus est; aut certè de proposito virtuali.

Sed contra, inquit Hiquæus suprâ n. 68. hæc distinctio (propositi formalis & virtualis) ignota fuit Antiquis in hac materia, & inferret doctrinæ Conciliorum & Patrum superfluitatem.

81. Præter Pœnitentiam de admissis peccatis requiritur observatio mandatorum ad consequendam vitam æternam.

82. Pœnitentia potest remittere peccata presentia, est moraliter certè alia sint subsæcutura.

83. Explicantur Scrip. SS. P. P. Conc. & Doct. Subj.

84. Objectio; Hiquæus.

infirmum habet actum vel virtutem propositum mandandi vitam. Probat autem hanc piam opinionem exemplo Davidis... Quis habet propositum virtuale emendandi vitam? Admonendi sunt peccatores nitescentes de proposito emendationis. 77. Possunt absolvere peccata rari detestatio propter virtutem propositum non vitæ. 80. Ad solam peccati admissi compunctionem aliquando justificantur peccatores. Vega.

OSCO

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

tem & nugationem, & certè in Tridentino non habet locum; quia propositum virtuale nihil aliud est, quàm odium ipsum & detestatio peccati, seu Contritio formalis & perfecta, sed præter odium & detestationem peccati, exigit Concilium & Patres propositum, tamquam quid omnino diversum, ut patet ex particulis restrictivis & adverbativis, habentibus secum notam adversæ sententiæ & non comprehensæ, vel certè copulativis & cumulativis ejus, quod ex integro requiritur: ergo non intelligitur propositum virtuale, sed formale. Hæc ille.

84. Responso.

Hæc distinctio colligitur ex Tridento.

Respondeo, hanc distinctionem (estd termini ignoti fuerint Antiquis) nullam inferre doctrinæ Conciliorum & Patrum superfluitatem aut nugationem, & omni modo locum habere in Tridentino; imò ex ipso Tridentino rem distinctionis colligo; nam sess. 14 c. 4. ait: *Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur... si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ; declarat (Sancta Synodus) non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsam, non adhuc quidem inhabitantem, sed tantum moventem, quo penitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.*

Quid Concilium intelligat per exclusionem voluntatis peccandi.

En quod in descriptione Contritionis in genere, vocaverat propositum non peccandi de cetero, hic appellat exclusionem voluntatis peccandi; id est, carentiam voluntatis cujuscumque, tam actualis, quàm habitualis, peccandi: quis autem dixerit illum hominem habere voluntatem aliquam peccandi, qui ita detestatur peccatum, ut si interrogaretur an vellet rursus peccare, prorsus diceret se male milites mori, quàm Deum mortaliter offendere?

85. Enumeratur à Conc. Trid. plures actus preparatorii ad iustificationem.

Præterea idem Concilium sess. 6. c. 6. agens de modo preparationis, sive dispositione ad ultimum ad iustificationem, enumerat tamquam actus distinctos Fidem, Spem, Dilectionem, Pœnitentiam, Propositum suscipiendi Baptismum, inchoandi novam vitam & servandi divina mandata, dicens: *Disponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati divinâ gratiâ, & adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt; atque illud in primis à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu; & dum peccatores se esse intelligentes à Divina iustitia timore, quo utiliter concutuntur ad considerandam Dei misericordiam se convertendo in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumq; tamquam omnium iustitia fontem diligere incipiunt: ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam Pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum propo-*

nunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata. Quin & istum modum preparationis probat ibidem ex diversis Scripturæ locis, ut videre est in textu.

Num ideo credam nullum impium iustificari à Deo, qui non prius habuerit omnes illos actus distinctos & formales? Numquid iustificari potest, qui invincibiliter ignorat necessitatem Baptismi, immo ipsum Baptismum? Quomodo autem potest habere explicitum & formale propositum suscipiendi Baptismum, qui illum ignorat?

Omnes ergo fateri debemus, non semper ad iustificationem impii requiri omnes illos actus, supra à Concilio enumeratos, formaliter & expressè, sed sufficere si aliqui adsint tantum virtualiter & eminenter in alio. Sed numquid hoc dicendo, infertur doctrinæ illius Concilii superfluitas & nugatio? Non puto. Nam Concilium enumeravit omnes illos actus, qui ordinariè solent intervenire in iustificatione impii, & quæ absque ullo dubio ad illam sufficiunt.

Ergo consimiliter per distinctionem propositi formalis & virtualis in presenti casu nulla infertur doctrinæ Conciliorum ac Patrum superfluitas aut nugatio; expresserunt enim Concilia & Patres detestationem & propositum tamquam actus formaliter distinctos, quoniam communiter duplex iste actus intervenit; & sicut dictum est, peccatores admonendi sunt, de duplici actu eliciendo, quamvis hic & nunc solus actus detestationis possit sufficere, quando scilicet talis ac tantus est, ut propositum emendationis virtualiter contineat.

Verbo ut absolvam, ideo Concilium Tridentinum detestationi conjungit propositum emendationis, ut significet, non sufficere quamcumque simplicem displicentiam peccatorum, sed necessariam esse detestationem efficacem, id est, talem ac tantam, ex qua illico voluntas profliret in affectum impostèrum non peccandi, si peccata futura occurrerent, & tempus congruum non desset.

Unde eodem capite 4. sess. 14. non solum propositum emendationis requirit, sed etiam propositum Confessionis & satisfactionis, imò etiam actum spei, dicens: *Fuit autem quorundam tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius: & in homine post baptismum lapsio ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divina misericordis & voto prestandi reliqua coniunctus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Et tamen liquidò constat actum charitatis sufficere, & communissima sententia est, quidquid Hicquæ in contrarium reclamet, non requiri votum explicitum Confessionis, ut latè contra prædictum Auctorem probavi disput. 2. sect. 3. conclus. 3.*

Neque idcirco versamur in falsa imaginatione,

86. qui tamen non omnes debent esse distincti & formales.

87. Per divinam tationem pio possit formalis & virtualis, nulla infertur doctrinæ Concilii ac Patrum perfluitas aut nugatio.

Quare Concilium detestationem adiungit propositum emendationis.

88. Requiritur etiam propositum Confessionis & satisfactionis, imò etiam actum spei.

& tamen sufficit actus charitatis, nec requiritur votum explicitum Confessionis.

natione, ut vult Hiquæus suprà, quasi Pœnitenti nobis obdormientibus contingat, & tantum ex cogitatione præteriti, non recordando de vita futura; sed dicimus, hominem non semper ad omnia simul posse attendere, adeoque contingere subinde, ut adeò sit occupatus circa peccata præterita & eorum detestationem, ut explicitè nihil cogitet de futuris.

Possit contingere (inquit Vega suprà) subitè sic morte aliquos peccatores præveniri, ut meminisse quidem possint peccatorum, quæ admiserunt, & de eis dolentes & clamantes, Domine miserere, moriantur, antequam quidquam de futuris cogitare, vel statuere poterint. Numquid igitur & hi venià carebunt? Quid rigidius? quid durius? quid inclementius dici potest? Equidem Deus omnem fugientem ad se obvis manibus excipit, neminem, facientem quod in se est, despicit, sub ipso mortis articulo cunctis ad se conversis veniam impartitur. Neque de latrone illo felici, qui apud Christum in cruce pendentem, sub ipsa morte veniam invenit, alia in Evangelistis legimus, quam quæ illum testentur, & priorem suam vitam averfatam, & ad Christum humiliter recurrisse, & ipsius misericordiam orasse.

Nonne etiam ad absolutionem sacramentalem satis sunt quandoque signa certa doloris de peccatis? Absolvi profectò possunt & debent peccatores, qui articulo mortis præventi confiteri nequeunt sua peccata, si explicuerint saltem in specie aliquod peccatum, & signis exterioribus dolorem suum interiorem indicent, etiam si nullo signo declarent quid in futurum proponant. Neque differenda est aliquo modo pro hoc absolutio. Hucusque Vega.

Sed hunc eventum videtur negare Hiquæus: quia, inquit, eadem fides, quæ docet de præterito dolendum, id docet quatenus etiam pro semper doceat vitandum peccatum: ergo nequit inesse ignorantia illa vitæ futuræ; immo quod amplius est, non censetur aliud argumentum veri doloris, nisi propositum emendationis. Deinde fides in homine Christiano & instructo, quæ docet de peccato dolendum, docet esse confitendum, si nondum est confessum. Nec video quomodo detestatio status peccati, in quo primùm se apprehendit peccator illum inatus fide (ut docet Tridentinum sess. 6. c. 6.) præscindere possit à cognitione & voluntate fugiendi imposterum peccati.

Hæc ergo distinctio propositi (formalis & virtualis) inventa est ad similitudinem ejus, quæ Contritio in formalem & virtuosam distinguitur; sed diversa est ratio: quia amor Dei contingere potest sine memoria peccati, non ita tamen Contritio sine proposito emendat;

quia non videtur admitti casus oblivionis propositi faciendi. Hactenus ille; falsò an verè, conscientia uniuscujusque aperiet.

Quantùm ad me attinet, experientiâ didici posse contingere Contritionem sine detestationem peccatorum sine formali proposito, non defectu fidei, quasi verò illa non doceret pro semper vitandum peccatum, sed defectu attentionis, qui oritur ex imbecillitate intellectus, qui ita potest occupari in proponendo peccatum præteritum, ut de futuro nulla sit cognitio. In tali ergo casu nescio quare homo non justificaretur per solam detestationem peccati præteriti, dummodo sit efficax, id est, talis & tanta, ut si occurreret memoria peccati futuri, illico voluntas formaliter proponeret illud vitare.

Nec ab hac doctrina dissentit Hiquæus, dicens suprà n. 69. Si daretur autem casus (scilicet oblivionis propositi faciendi) non esset negandum simpliciter hominem justificari, & interpretanda essent loca proposita (scilicet ex Tridentino & SS. Patribus, in quibus videtur requiri formale propositum) de cursu ordinario.

Alium casum excipit Suarez suprà n. 4. ibi: Deinde observo hoc videri intelligendum regulariter, quando reliquum est aliquod tempus præsentis vitæ: nam si homo in ipso mortis articulo pœnitentiam agat, non est quod de proposito vitæ futuræ sollicitus sit: nec enim obligandus est ad habendum illud propositum sub conditione: Si vixero; tum quia hi actus conditionales circa futura per se & absolute loquendo non sunt necessarij ad salutem; tum etiam quia fieri potest, ut vita futura jam sit moraliter desperata; & ideo nulla ratio postulat, ut talis actus sit tunc simpliciter necessarius.

Et hoc etiam confirmat usus: nam si hominem damnatum ad mortem exhortemur ad pœnitentiam, non multum curamus de futuris actibus in præsentis vitæ, sed de dolore præteritorum; quia, licet aliquantulum vitæ superest, moraliter tamen quasi nihil reputatur: nam quod parum distat, nihil distare videtur, & perseverando eo tempore in dolore & detestatione præteritæ vitæ, satis proponitur observantia mandatorum pro eo brevi tempore. Hucusque Suarez.

Sed non placet Hiquæo; quia, inquit, vita duratura est usque ad periodum, per tempus incertum quo ipse peccare potest voluntate, & damnari. Sic ille. Et ut verum fatear, haud satis clarè video ad quid serviat illa distinctio longioris & brevioris temporis, si ita est necessarium formale propositum, sicuti est necessarium formalis detestatio.

Numquid enim peccatori jam jam morituro, magis sufficit ad salutem amor Dei super omnia, absque formali detestatione, quàm alteri

91. Experiencia docet posse contingere detestationem peccati sine formali proposito defectu attentionis.

Hiquæus

92. Sententia Suarez in articulo mortis non esse necessarium propositum vitæ futuræ.

que confitetur ex utraque

93. Sed non placet Hiquæo

94. Hiquæus

diutius supervivuro, si uterque meminerit peccati praeteriti? Nullus est qui haecenus id asseruit; ergo nec nos asseramus. Per consequens, si eadem sit necessitas propositi, quae detestationis, si non sufficiat propositum virtuale diutius supervivuro, nec sufficet statim morituro, supposito quod adit possibilitas illud eliciendi.

Atque haec sufficiant impraesentiarum de Contritione in genere, reliqua dicentur dissequenti, ubi de prima parte Sacramenti Poenitentiae. Sequitur examinanda divisio Contritionis in Contritionem charitate perfectam, & Contritionem imperfectam, quae Attritio dicitur. Quantum ad primum membrum divisionis, scilicet Contritionem charitate perfectam, Dico :

CONCLUSIO III.

Contritio charitate perfecta justificat antequam Sacramentum actu suscipiatur, non tamen sine ejus voto, saltem implicito. Poterit esse formalis actus charitatis.

Divisio Contritionis in perfectam & imperfectam.

94. Probatur 1. pars Concl. ex Trident.

Prima pars est fidei, definita in Concilio Tridentino sess. 14. cap. 4. hisce verbis: Docet praeterea (Sancta Synodus) esse Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemq; Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum (Poenitentiae) actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.

Et verò cum DD. Catholici unanimi consensu huic doctrinae subscribant, tamen non parva inter illos est contentio, de his, quae requiruntur ad Contritionem charitate perfectam, de qua ibi loquitur Concilium, & cui tribuit vim justificandi extra Sacramentum.

Imprimis autem disputant de voto Sacramenti, sine quo Concilium ait reconciliationem non esse adscribendam Contritioni, his intelligentibus votum explicitum, etiam distinctum ab ipsa detestatione peccatorum, multis verò existimantibus sufficere votum implicitum & virtuale, quod in ipso actu detestationis continetur, juxta dicta Conclusio ne praecedenti.

Rogas, quae sit nostra opinio? Non dubito, quin justificaretur qui haberet explicitum propositum de caetero non peccandi, sive observandi omnia mandata divina, esse de Confessione in specie nihil cogitaret, quod satis significat Tridentinum, quando dicit: *Votum*

Sententia Auctoris, sufficere explicitum propositum de caetero non peccandi.

Sacramenti in ipsa Contritione includi, utique in proposito de caetero non peccandi, tamquam pars in toto, quatenus videlicet est unum ex mandatis Dei, & requisitis ad hoc ut poenitens de caetero non peccet.

Deinde dico, in omni casu, in quo sufficit ad justificationem propositum implicitum seu virtuale de caetero non peccandi, id est, sufficere votum implicitum debito tempore confitendi: eadem enim, imò potior ratio est hujus, quam illius; cum Tridentinum magis videatur requirere expressum propositum de caetero non peccandi, quam expressum propositum confitendi.

Interim nec unum, nec aliud absolute requiritur; quia neque ex Scriptura vel Conciliis, neque ex Traditione aut SS. Patribus aliqua hujusmodi obligatio efficaciter probatur: ergo non est asserenda. Vide dicta conclus. praecedenti, & disp. 2. sect. 3. conclus. 3.

Secunda quaestio inter Scholasticos est talis: Utrum Contritio charitate perfecta sit formalis actus virtutis charitatis, id est, actus elicitus à virtute charitatis, an verò praeter Contritionem sive detestationem peccati, quatenus est malum Dei, requiratur alius actus explicitus amoris Dei praevius per modum imperii, aut saltem concomitans.

Conclusio nostra est communis, & satis patet ex hoc solo, quòd ejusdem virtutis sit velle alicui bonum, & nolle ipsi malum, v.g. velle Petro visum, & nolle eidem caecitatem; atqui velle bonum Deo, quatenus ipsi bonum, est formalis actus virtutis charitatis: ergo detestari peccatum, quatenus est malum Dei extrinsecum, potest esse formalis actus, sive actus elicitus à virtute charitatis.

Enimverò coincidunt detestari peccatum sive nolle Deo peccatum, & velle Deo carentiam peccati, licet quoad modum tendendi illi duo actus differant, quia unus est per modum prosecutionis, alter per modum fugae. Jam autem velle Deo carentiam peccati, quae malum ipsius est, quis non videat esse formaliter ipsum amare, non minus quam optare ipsi aliquod positivum bonum quò bonum ipsius est?

Nonne frequenter carentia alicujus mali operabilior est, quam bonum aliquod positivum? Et id specialiter in peccato contingit (inquit Arriaga disp. 6. n. 4.) quia plus Deo displicet unum mortale, quam placeant è contrario multa bona opera positiva hominis justii; imò quam omnium justorum, si sint pura creatura, simul sumptorum. Ita ille Auctor.

Quod an verum sit, infra proprio loco examinabimus. Sufficit pro praesenti, quòd tantum displicet Deo unum peccatum mortale, quantum placet bonum operum hominis justii.

Igitur

96. & quando, cumque sufficit implicitum propositum, etiam sufficere implicitum votum.

97. Utrum Contritio charitate perfecta sit formalis actus charitatis?

98. Coincidunt nolle Deo peccatum, & velle Deo carentiam peccati.

99. Tantum displicet Deo unum peccatum mortale, quantum placet bonum operum hominis justii.